

AZ IATUL ÉS A HAZAI TAGKÖNYVTÁRAK KAPCSOLATAI

KOVÁTS ZOLTÁN

Az International Association of Technological University Libraries, rövidítve IATUL a Műszaki Egyetemi Könyvtárak Nemzetközi Egyesülete. Tagjai Magyarországon – belépésük sorrendjében: a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem (NME), a Budapesti Műszaki Egyetem (BME), és a Veszprémi Vegyipari Egyetem (VVE), végül 1986. óta a soproni Erdészeti és Faipari Műszaki Egyetem könyvtára (EFME).

Az alábbiakban megkísérlem felvázolni az említett intézmények kapcsolatait a nemzetközi könyvtárközi együttműködés különböző területein. Szeretném megvilágítani azokat a körülményeket, amelyek azt bizonyítják, hogy a hazai műszaki egyetemek könyvtárai és a fejlett tőkés országok megfelelő intézményei közt fennálló gazdasági-műszaki különbségek ellenére az együttműködés nem volt egyirányú – és ma sem az. A magyar műszaki könyvtárak rengeteg önzetlen segítséget kaptak a külföldi – elsősorban nyugat-európai és skandináv – tagtársaktól, de ezt jó néhány alapvető fontosságú tapasztalattal és ötlettel tudták viszonzni.

Az IATUL tevékenységét, célkitűzéseit, szervezetét, tisztségviselőinek nevét, és munkahelyét az a több nyelven megjelentetett néhány lapos kiadvány ismerteti¹, amelyet tájékozódás céljából magam is felhasználtam. Az első fejezet címe ebben: Mi az IATUL?

Önkéntes nemzetközi szervezete az olyan szakkönyvtáraknak, amelyek szolgáltatásait nem korlátozzák a fenntartó egyetem igényeire, hanem kiterjesztik azokat a környezetükben lévő iparvállalatokra is. Az IATUL vitafórumot biztosít a tagkönyvtárak vezetőinek és vezető munkatársainak a tudomány és termelés folyamatosan változó, folytonosan megújuló információ-igényeinek ismertetésére és a kielégítésükre javasolt módszerek tapasztalatainak kicserélésére. De biztosítja a végrehajtás érdekében a kölcsönös segítséget és a szervezett együttműködést is.

Mindez megfelel az UNISIST 1971. évi jelentésében megfogalmazott 7. számú ajánlásban foglaltaknak, amely azoknak a minimális szakkönyvtári szolgáltatásoknak a meghatározását javasolja, amelyek teljesülése esetén az együttműködésben részt vevő könyvtárak hálózata biztosítani tudja a tudományos-műszaki információk megfelelő szintű nemzetközi cseréjét, közvetítését.

Az IATUL az IFLA-val is szoros kapcsolatban áll: annak egyik nemzetközi szintű tagegyesülete.

A már említett ismertető külön fejezetben foglalkozik a tagkönyvtárak jogállásának lehetséges változataival.

Rendes tagja lehet az IATUL-nak az a könyvtár, amelynek fenntartó intézménye a természet- és műszaki tudományok terén doktori fokozat odaítélésére jogosult.

A *megfigyelő* illetve *pártoló* tagság státuszát az IATUL elnöksége ajánlja fel a célkitűzéseivel egyetértő és azokat támogató jelentősebb szakkönyvtáraknak.

Szavazati jog nélküli társintézményként vehetnek részt az IATUL tevékenységében azok a tudományos-műszaki könyvtárak, amelyek fenntartó szerve főiskolai szintű oktatási tevékenységet folytat az alkalmazott természettudományok terén, de doktori fokozatot nem adhat.

1986-ban 35 ország 142 könyvtára képezte az IATUL tagállományát.

A tagság kétévenként konferenciákon, két konferencia között pedig szemináriumokon találkozik. 1987-ben Helsinkiben a konferencia tárgya: az ipar és a műszaki egyetemek könyvtárainak kölcsönhatása volt. Az 1988-ban esedékes szemináriumot a négy magyar könyvtár rendezi. Házigazdaja a Veszprémi Vegyipari Egyetem Központi Könyvtára, tárgya: az információszolgáltatások fejlődése a tudományos és műszaki könyvtárakban. A konferenciák és szemináriumok előadásainak szövege eddig az IATUL *Proceedings*-ben jelent meg, ezentúl az IATUL *Quarterly*-ben lesz olvasható.

Az egyesület elnöksége a könyvtártudományi kutatások ösztönzésére és koordinálására különféle pályázatokat hirdet. Ezek tárgya többnyire az egyetemi könyvtárak irányítási problémáinak körébe tartozik.

Az IATUL történetét 1976-ig D. *Schmidmaier* foglalta össze² kiemelve benne az NDK szempontjából fontos részleteket. Ezt nem hibájául rovom fel a szerzőnek, annál is kevésbé, mert a közlemény címében jelzett célra hasonló jellegű – persze magyar vonatkozásokat kiemelő – tanulmányt szerkesztettem.

Az IATUL-t 1955-ben van der *Wolk*, a hollandiai Delft műszaki egyetemének könyvtárigazgatója alapította. Tette ezt annak a felismerésnek alapján, hogy a tudomány és technika fejlődése a második világháború után robbanásszerűen felgyorsult. Ez a folyamat pedig az információk soha nem látott mennyiségét és minőségét követelte, olyat, amelyet a háborútól megkímélt legfejlettebb tőkés országok gazdag szakkönyvtárai sem voltak képesek önerejükből, a hasonló profilú többi könyvtárak szervezett együttműködése nélkül kielégíteni.¹⁵

Az autarkia csődjét, a nemzetközivé szélesedő könyvtárközi együttműködés szükségességét a hazai műszaki egyetemek könyvtárai ugyancsak közvetlenül érzékelték. Az egyesület tevékenységében való részvételük első írásos nyomai az 1966-ban megjelent IATUL *Proceedings I.* kötetének első füzetében található. Ebben olvasható annak a 24 munkacsoportnak a felsorolása, amelyek mindegyike a könyvtártudományi kutatások egy meghatározott területének művelését vállalja. A munkamegosztás nemcsak a párhuzamosságok kiküszöbölésében megnyilvánuló eredményes koordinációs tevékenység jó példája, hanem az új egyesület vezetőségének kitűnő gyakorlati érzékét is bizonyítja azzal, hogy a munkabizottságok tevékenységét az együttműködésben felmerült legfontosabb problémák megoldására irányította.

A 9. munkacsoport feladata: a ritkán használt dokumentumok beszerzésének vizsgálata. Vezetője *Héberger* Károly volt. A 14. munkacsoport *Zsidai* József vezetésével a könyvtárhasználat oktatásainak helyzetét vizsgálta a nem angol nyelvterületen.

A 17. munkacsoport a műegyetemek tanterveinek cseréjével foglalkozott ugyancsak *Zsidai* József irányításával. (A VVEKK akkor még a BME könyvtárhálózatának része volt, nem lehetett az IATUL-ban önálló képvisellete.)

A magyar tagkönyvtárak aktivitását mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy 1967-ben az elnökség tagjává választották Zsidai Józsefet, akinek alig néhány hónappal később, a *Proceedings* 1968. évi első számában megjelent egy elemző tanulmánya³ a magyar műszaki egyetemek könyvtárainak helyzetéről, feladatairól és célkitűzéseiről a nemzetközi együttműködésben. A tanulmány ismerteti a magyar könyvtárügy hálózati elvű felépítését és a különböző hálózatok munkaterületét. A műszaki egyetemi könyvtárhálózat feladatai közül kiemeli a természettudományi tárgyakat oktató egyetemeken 1966 óta kötelező könyvtárhasználati oktatás módszereit és eredményeit. Felvázolja a könyvtárgépesítésnek a könyvtárközi együttműködés hatékonysága és színvonalának emelése érdekében tervezett fejlesztését: a gyorsmásolatok és a telexhasználat elterjesztését.

A felsorolt intézkedések és tervek a magyar tudomány és gazdasági termelés szakembereinek információellátását szolgálják – főleg a számunkra drága és ezért nehezen beszerezhető nyugati szakirodalommal. Viszonzásul Zsidai felajánlja a magyar szakirodalom közvetítését.

Az együttműködés javasolt mechanizmusa lényegében ma is érvényes, és működik is. A nyugati tagintézményektől kapott szakirodalom nemcsak a fejlettebb technika megismertetését jelenti a hazai kutatás és fejlesztés szakembergárdájának, de alkalmazásának lehetősége fontos üzenetet jelenthet a tőkés vállalkozók számára a szocialista piacon. A vizsgálat felajánlott hazai szakirodalom a magyar tudományos-műszaki eredmények hatékony külföldi propagandája révén nekünk is hozhat gazdasági eredményeket.

Zsidai koncepciójának igen vonzó, ma is korszerű vonását abban látom, hogy kezdetről fogva nem az egyoldalú segítségvárás szerepére kívánt berendezkedni. A várhatóan nagyobb mennyiségű, összértékben több nyugati információért viszonzásul a nyugat számára értékesíthető kevesebb magyar csereanyagon kívül felkínálja a fejlődő országoknak nyújtandó – és azóta is folyamatosan nyújtott – segítséget.

A nyilvánosságra hozott magyar együttműködési javaslat alapján az IATUL tagtársak radikálisan egyszerűsítették és meggyorsították a nemzetközi könyvtárközi kölcsönzések lebonyolítását. Nem ragaszkodtak a nemzeti könyvtárak közvetítő és a jogi felelősséget átvállaló szerepéhez, hanem elfogadták a magyar műegyetemi könyvtáraktól közvetlenül érkező kéréseket. Ráadásul egyre gyakrabban xerox másolatot küldtek az eredeti művek kölcsönzése helyett, kiküszöbölve ezzel a visszaküldés költségeit és adminisztrációját.

Az IATUL-tagok ugyanakkor a magyar könyvtárak munkájában a jövő szakembereinek az irodalom használatára való módszeres felkészítését találták követendő példának: a BMEKK nemcsak nyomtatott oktatási segédleteket⁴ adott ki, hanem oktató filmet is készített abból a célból, hogy a hallgatók számára bemutassa az egyetem könyvtárának szakszerű és eredményes használatát.

Itt kívánom megjegyezni, hogy a magyar példa nyomán, azt értékelve közel egy évtizeden át visszatérő témája volt az IATUL-konferenciák és -szemináriumok előadásainak a könyvtárhasználat és információkeresés különféle eszközeinek és módszereinek ismeretése. – Az persze nem meglepő, hogy néhány év alatt a kezdetben élen járó magyar módszereket jóval meghaladó technikát – pl. audiovizuális szettek, stb. – fejlesztettek ki, amelyek később természetesen visszahatottak a hazai oktatás színvonalára is.

1968-ban tovább erősödtek az IATUL magyar kapcsolatai. Zsidai Józsefet második alelnökké, Héberger Károlyt pedig az elnökség tagjává választották. Ebből az alkalomból Zsidai József felajánlotta a soron következő elnökségi ülés Miskolcon való megrendezését. Erre az ülésre 1969. április 21–24. között került sor. Részt vett rajta az alapító van der Wolk is, aki végiglátogatta ittléte alkalmával a magyar tagkönyvtárakat, sőt új tagok beszerzésére is gondolt. Így került Veszprembe. (A VVEKK nem sokkal van der Wolk látogatása előtt vált ki a BME könyvtárhálózatából és lett önálló egyetemi könyvtárrá.)

Elkészült a VVEKK szolgáltatásainak fejlesztési terve, amelyben a rendelkezésre bocsátás súlypontjába a könyvtárközi kölcsönzés helyett a xeroxmásolatok szolgáltatása és beszerzése került. A belföldi kérések lebonyolításában is figyelmen kívül hagyta a regionális elvet. A telex segítségével felderített lelőhelyre közvetlenül küldött kéréslapra az addig általános 3–4 hónap helyett 2–3 hét alatt megjöhetett – és a kölcsönösség alapján többnyire meg is jött – a kért anyag. Már 1969-ben szerepelt a VVEKK tervei között a gépi információkeresés bevezetése is. Ez a merészség válhatta ki van der Wolk rokonszenvét, aki meghívta a VVEKK igazgatóját a hollandiai Norwijk aan Zee-ben rendezendő konferenciára, amely a mágnesszalagos adattárak szerkesztői és potenciális felhasználói, valamint az elektronikus számítógépek fejlesztői közötti kapcsolat felvételét szolgálta. – Sikeresen. Európában Nottingham, Stockholm és Koppenhága után a VVEKK is megkezdte 1971-től a Chemical Abstracts bibliográfiai adattára alapján a számítógépes SDI szolgáltatást.

A számítógépes információkeresés elterjedésével az IATUL-tagok együttműködésének újabb területei nyíltak meg és váltak a tapasztalatcsere tárgyává⁵. A magyar tagkönyvtárak fejlődését az IATUL Proceedings 1969. évi 4. kötetének 2. számában Zsidai József összegezte⁶. Ugyanebben a számban Héberger Károly részletesebben is bemutatta a BME Központi Könyvtárát⁷. Zsidai írásának legfontosabb felismerése az a gondolat, hogy a szakkönyvtári szolgáltatásokat nem lehet egymástól függetlenül elszigetelten fejleszteni: az egymáshoz kapcsolódó részfeladatok megoldását kompatibilis alrendszerekből felépített egységes rendszerre kell szervezni. Szervezési javaslatokat több hazai szerző is közölt az IATUL fórumán. Héberger a műegyetemi könyvtárak szervezetének egy 7 lépcsős modelljét mutatta be⁸, Kováts pedig a tudományos tájékoztatás országos rendszerének tervét közölte⁹.

A szocialista országok tervgazdálkodáshoz szokott könyvtárosainak gondolatait a piacgazdaságban élő kollégák érdeklődéssel fogadták és minden hasznosítható elemét alkalmazták is. Így alakult ki az a helyzet, amelyben a túlságosan is részletekbe menően szervezett és jogilag szabályozott szocialista szemléletű információs rendszerek az együttműködési készség és igyekezet kellő szintjének hiányában alulmaradnak a kevésbé szabályozott, kötetlenebb, de gazdaságilag és műszakilag jobban megalapozott, emberileg pedig megbízhatóbb és rugalmasabb kapcsolatokra kész többiekkel szemben. Ők a tervezést és szervezést a szükséges mértékben már átvették, de a megbízható együttműködési készséget – a kívánatos szinten – mi még nem tanultuk el. Ennek a törekvésnek jó példája az 1985-ös oxfordi ülészakon alkalmazott módszer: a szocialista országok (NDK, Jugoszlávia, MNK) könyvtárainak képviselői közös „panel”-t alkotva vettek részt a kétoldalú tapasztalatcsereben, hasonlították össze az információk hozzáférhetőségét az elekt-

ronika korszakában a központi irányítású tervállamokban, illetve a piacgazdálkodást folytató tőkés országokban¹⁸.

Az egyetemi könyvtárak irányítási problémáinak vizsgálatára kiírt pályázatot 1973-ban magyar tag nyerte el¹⁰. A szerző az irányítás minőségének színvonalát megkísérelte a hatékonyság mércéjével kifejezni: a költségvetéssel meghatározható társadalmi ráfordítások és a könyvtár szolgáltatásainak mennyiségében kifejeződő megtérülés viszonyával. Az eredmény – sajnos – távolról sem elég pontos és nem is eléggé objektív.

A hatékonyság vizsgálata viszonylag hamar felvetette nálunk a szakirodalmi szolgáltatások – elsősorban a xerox-másolatok – térítésének kérdését¹¹. Azokban a könyvtárakban, ahol komolyan vették az olvasók igényét és jogát a szakmai világirodalom teljességre törekvő megismerésére, rohamosan megnőtt a könyvtárközi kölcsönzés mindkét irányú forgalma. Ez nemcsak a postaköltségek növekedése, hanem az egyetem falain kívülről érkező igényeket kielégítő másolatok előállításának költségei miatt is problémát jelentett. Akármennyire örvendetes volt is az egyetemi könyvtár állományának – főleg folyóiratainak – a regionális iparra és egyéb könyvtárakra kiterjedő használata, a másolat-szolgáltatás díjtalan formájában az egyetemi könyvtár költségvetésének rendeltetésszerű felhasználásával nem volt összeegyeztethető.

A költségek megtéríttetésére Magyarországon az egyetemek tanszékein elterjedt szerződéses külső megbízatások rendszere látszott akkoriban legalkalmasabbnak. – Az ipari megbízatások rendszere külföldön, nyugaton sem ismeretlen. – A szakirodalmi szolgáltatások térítésére való alkalmazását azonban a szocialista tagkönyvtárak kezdeményezték, a többiek pedig lelkesen követték, noha ellenzői belföldön és külföldön egyaránt voltak. Egyik hazai ellenzőjének megfogalmazása szerint „nem lehet a kultúrát árucikké züllesztetni”. Azóta persze kiderült, hogy a kultúra nem azonos a tudományos-műszaki információval. Követésre talált egy másik magyar kezdeményezés is, amely az egyetemi könyvtár számára megszerezte a környező nagyvállalatok támogatását, ezzel segítve annak regionális információs központtá fejlesztését^{12, 13}.

Az előzőekben ismertetett folyamatok eredményeként megállapíthatjuk, hogy a '80-as évek magyar műegyetemi könyvtárai egymáshoz szervesen kapcsolódó kompatibilis részegységekből felépülő, teljes körű szakirodalmi szolgáltatásokra képes információs központokként működnek.

Az ilyen információs központ végletekig leegyszerűsített folyamatábrája két részegységből áll: az információkereső és a rendelkezésre-bocsátó szolgálatból. Ugyancsak magyar specialitás az előző kettőhöz többnyire szervesen kapcsolódó fordító szolgálat. – Mivel a műszaki irodalom kb. 60%-a angol nyelven íródott, kb. 20%-a orosz, a többi nyelv a megmaradó 20%-on osztozik. Ebből a magyar nyelvű irodalom alig 0,5%-ot kitevő. Ez az oka annak, hogy nálunk nagyobb a jelentősége a fordító szolgálatnak, mint az angol nyelvterületen. – Ott elsősorban az orosz nyelvű közlemények angol fordításait gyűjtik egy nemzetközi központban. – Ebben mi nem vagyunk érdekeltek.

A nyugati IATUL tagkönyvtárak egyéb szolgáltatásai azonban ma is állandóan kövendő példaként vonzzák a hazai műegyetemi könyvtárakat.

A mágnesszalagos adattárakra épített SDI-szolgáltatások után nálunk is gyakorlatilag befejeződött az áttérés a közvetlen hozzáférésű lemeztárolók online lekérdezésére.

Több eredményes kísérlet ismeretes az állománygyarapítás, a katalogizálás és a kölcsönzés gépesítésére is, de ezek hazai követése még késik. Ez azonban – szerintem – nem veszélyes elmaradás. Fontosabb a rendelkezésre bocsátás módszereinek korszerűsítése, gyorsítása.

Zavaró ellentmondást látok ugyanis abban, hogy a hajdan hetekig, hónapokig tartó információkeresést percekre tudtuk lerövidíteni az elektronika segítségével, ugyanakkor az irodalomjegyzék alapján igényelt, érdemi információt tartalmazó eredeti dokumentum rendelkezésre bocsátására még jobb helyeken is hetekig kell várni. A példa már ebben is megvalósult: a Telefax útján 2–3 perc alatt továbbítható a világ bármely sarkába – ahol van Telefax készülék és elegendő pénz – egy szöveg-oldalnyi információ. Ennek használatára is fel kell készülni, ami persze nem azt jelenti, hogy minden információ ennyire sürgős, de adódhat olyan helyzet, amikor az idő nagy pénzt ér!

A fentiekben vázolt munkaterületeken idestova két évtizede együttműködünk IATUL tagtársainkkal. Ennek eredményessége nagymértékben a találkozásokon kialakult személyes jó kapcsolatoknak köszönhető. A soron következő veszprémi szemináriumon a személyes kapcsolatok nemzetközi szintű továbbfejlesztése, bővítése kiemelt hangsúlyt kap. Célkitűzésének megfelelően az IATUL megbízható és szoros kapcsolatokat, intenzív információcserét akar fenntartani mind a szocialista, mind a harmadik világbeli műegyetemek könyvtáraival, amelyek mindenki számára hasznosak és fontosak.

A szocialista Magyarországon rendezendő legközelebbi szemináriumra más szocialista országok számos – eddig nem IATUL-tag – műegyetemi könyvtára is kapott meghívót. Feltehetően megkönnyíti számukra a kapcsolatfelvételt a kiküldetés egyszerűbb adminisztrációja és a nyugati utazásoknál lényegesen alacsonyabb költségei. Az IATUL Proceedings adatai szerint szovjet, csehszlovák, sőt román tagja is volt az egyesületnek a kezdeti szakaszban, de igen hamar elmaradtak. A szocialista tábort jelenleg 1 NDK, 1 jugoszláv és 4 magyar könyvtár képviseli. Ennél a harmadik világ képviselői is többen vannak. Az együttműködést mindig központi célként és feladatként kezelő IATUL elnökségének nem ez az első kísérlete a kelet-nyugati kapcsolatok erősítésére. A 70-es évek végén is elkezdtek egy Magyarországon tartandó „meeting” szervezését. A sikertelenség fő oka az akkori nemzetközi helyzetben a külföldi kapcsolatok mainál nehezebb, merevebb szabályaiban, módszereiben keresendő.

Egyes szakírók szerint a társadalom fejlődésében az ipar eddigi szerepét az információ veszi át. Aki ebben a helyzetben a kölcsönös segítségnyújtás elvi alapján az információcsere módszereit és szervezetét igyekszik javítani, az gazdaságilag hasznos, tudományosan helyes és erkölcsileg tisztességes célt szolgál.

IRODALOM

1. International Association of Technological University Libraries: IATUL Executive Board, 1986–1988/ IATUL = Oxford: IATUL, 1986. – 5. p.
2. SCHMIDMAIER, D.: The History of the International Association of Technological University Libraries (IATUL) = IATUL Proceedings 1976. 8., 42–45. p.

3. ZSIDAI J.: Technological University Libraries in Hungary = IATUL Proceedings 1968. 3. (1), 5–8. p.
4. A szakirodalomkutatás segédkönyveiből néhány: DERSI Gy.: Kémiai útmutató, Budapest, 1966.; BISZTRAY B. S. – STEINER J. – SZALAI P.: Gépészeti irodalomkutatás, Budapest, 1967.; CSÁT J. – HÉBERGER K. – PÁSZTOR J.: Villamossági irodalomkutatás, Budapest, 1969.; PÜSÖK Gy. – ROHLA M.: Társadalmi-gazdasági tudományok irodalomkutatása, Budapest, 1970.; FREY T. – GERLEI F.: Közlekedési irodalomkutatás, Budapest, 1971.; HÉBERGER K.: Építőmérnöki irodalomkutatás, Budapest, 1974.; GÁSPÁR I. – SPÁNYI B.: Építészeti szakirodalomkutatás, Budapest, 1972.
5. KOVÁTS Z. – EGYHÁZY T. – MAÁR H.: One year's experience of the computerised chemical information service in the Central Library of the Veszprém University of Chemical Engineering = IATUL Proceedings 1973. 7. (1), 32–40. p.
6. ZSIDAI J.: Developments in the work of Hungarian technical university libraries = IATUL Proceedings 1969. 4. (2), 41–44. p.
7. HÉBERGER K.: Central Library of the Technical University of Budapest = IATUL Proceedings 1969. 4. (2), 44–52. p.
8. HÉBERGER K.: An up-to-date organisation for libraries of technological universities = IATUL Proceedings 1972. 6. (2), 44–50. p.
9. KOVÁTS Z.: Hungarian Information System for Scientific Information: Organisational structure and activities of the various subsystems = Proceedings of the Sixth Meeting of IATUL Zurich, May 26–30th, 1975. Ed. by: C. M. Lincoln Loughborough, 1976. 42–62. p.
10. KOVÁTS Z.: Management problems in university libraries = IATUL Proceedings 1974. 7. (2), 88–96. p.
11. KOVÁTS Z.: Cooperation of Hungarian technological university libraries on the field of scientific information services and the special features of the Veszprém university library's activity = Proceedings of the Eight Meeting of IATUL Enschede May 28–June 1, 1979. Ed. by: N. Fjällbrant, Göteborg, 1980. 169–171. p.
12. ZSIDAI J.: The Relations between the Central Library of the Technological University of Heavy Industry and Regional Industry: Advantages for the University = Proceedings of the Sixth Meeting of IATUL Zurich, May 26–30th, 1975. Ed. by: C. M. Lincoln, Loughborough, 1976. 63–71. p.
13. ZSIDAI J.: Contributions to the theory of integration of special libraries = Proceedings of the Eight Meeting of IATUL Enschede May 28–June 1, 1979. Ed. by: N. Fjällbrant, Göteborg, 1980. 131–139. p.
14. HÉBERGER K. – BALÁZS J.: Educating the students as library users in the Hungarian technical universities = IATUL Proceedings 1970. 5. (2), 83–94. p.
15. WOLK van der, L. J.: National and international cooperation in library automation = IATUL Proceedings 1968. 3. (1), 2–5. p.

16. ZSIDAI J.: Development of the readers' service at the Central Library of the Technical University for Heavy Industry, Miskolc, Hungary = Proceedings of the Seventh Meeting of IATUL Leuven, May 16–21, 1977. Ed. by: N. Fjällbrant, Göteborg, 1978. 145–153. p.
17. DÖMÖTÖR A.: Periodical acquisition in the Central Library of the Veszprém University of Chemical Engineering = Proceedings of the Tenth Meeting of IATUL Essen; Federal Republic of Germany June 6–10, 1983. Ed. by: N. Fjällbrant, Göteborg, 1984. 167–170. p.
18. DÖMÖTÖR A. – CUCNIK-MAJECEN, N. – SCHMIDMAIER, D. – ZSIDAI J.: Acces to information in an electronic age: centrally planned economy versus free enterprise. = Proceedings of the eleventh meeting of IATUL Oxford, England, April 15–19, 1985. Göteborg, Chalmers University of Technology Library, 1985. 143–150. p.

A BAYERISCHE STAATSBIBLIOTHEK 1501–1840 közötti könyveinek (megjelenőben levő) 60 kötetes nyomtatott katalógusa 662 000 címet tartalmaz; ezeknek csaknem 40 százaléka nem szerepel sem a párizsi, sem a londoni nemzeti könyvtár, sem a washingtoni Kongresszusi Könyvtár nyomtatott katalógusában. (Libr. Times International, 1987. szept.)

CD-ROM KATALÓGUST szervez 61 000 kötetes állományáról a kinstoni (North Carolina, USA) Meusee Regional Library, hálózatának nyolc tagkönyvtára és a bibliobuszok számára. A LaserGuide típusú katalógust (remélhetőleg) az olvasók is könnyen kezelhetik; a katalógus a könyv helyét is jelzi a könyvtár vázlatos térképén, sőt azt is lehetővé teszi, hogy az olvasók a képernyő közvetítésével a polcon böngésszenek. (Libr. Times International, 1987. nov.)